

Енергија слободе Ђорђа Марјановића

Монографија *Енергија слободе* (Стваралачка биографија Ђорђа Марјановића),

Маријана Дујовић, Београд, КЛИО, 2019.

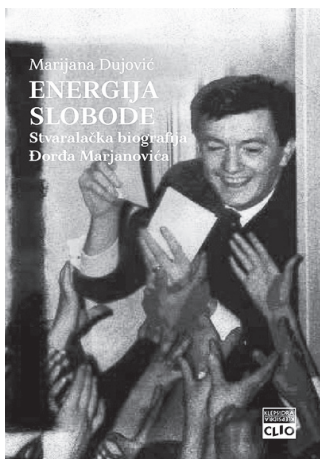
Пише:
Марија
Ђурић

Две године после књиге о Станиславу Биничком, издавачка кућа КЛИО публиковала је нову биографску монографију младе београдске музиколошкиње Маријане Дујовић. *Енергија слободе* посвећена је стваралаштву иконе југословенске забавне музике, Ђорђу Марјановићу.

О Марјановићу је много писано. Најбројнији су, наравно, новински написи, постоје чак и две биографске публикације мањег обима. Књига Маријане Дујовић је, међутим, прва свеобухватна целина посвећена овом опусу: реч је о историографско-аналитичком раду који сагледава поља рецепције и интерпретације велике музичке каријере. Истовремено осветљавајући и животни пут и делатност популарног уметника, ауторка исказује блискост са Марјановићем, помињући га у тексту (најчешће) као Ђорђа или „нашег певача“, водећи ипак рачуна о томе да не буде прекорачена тана граница која би штетила објективности као предуслову концепције стручног/теоријског штива.

Књига је концептирана кроз четири тематска сегмента: Биографија, Фактори успеха, Стилске карактеристике песама Ђорђа Марјановића и Утицај на младе (уместо закључка). Најобимнија, биографска целина, нуди детаљан увид у животне и креативне активности славног певача. Маријана Дујовић креће од сложених породичних околности: остао је без мајке још као беба; због нетрпељивости коју је према њему (и сестри) исказивала нова очева жена, подизали су га баба и деда; по окончању немачке окупације и са променом друштвеног система породици је одузета имовина – студентске дане (апсолвиром је фармацију), Марјановић је у Београду проводио у крајњој оскудици (кратко време и као бескућник). Ауторка разматра успон и успех славног певача из перспективе контекста тада актуелне друштвено-политичке ситуације. Добијамо занимљиве податке о изненађујуће богатој уметничкој сцени (нарочито у погледу гостовања врхунских свет-

ских уметника – свих области), о продору културалних модела Запада. Маријана Дујовић разматра концепте забаве југословенске омладине, такође и дихотомију приметну у том погледу (што је последица идеолошке климе бивше државе): од игранки организованих у КУД-овима до формирања урбаних клубова). Опажа усаглашавање са глобалним популарним музичким трендовима (прихватање цеза и рокенрола, чак и од стране власти, која је сматрала да ће на

тај начин боље контролисати младе). То је амбијент у коме Ђорђе Марјановић прави прве професионалне музичке кораци и гради каријеру: несуђени глумач (покушао је да се упише на Драмску академију, али му то није пошло за руком), проналази своје место у популарној музици и постаје први југословенски „суперстар“. Маријана Дујовић дати феномен доводи у везу са јачањем медијске сцене некадашње заједничке државе – почетак каријере Ђорђа Марјановића коинцидира са лансирањем и ширењем моћи телевизије, мада је „радио био његов медиј јер је до 1960. телевизор био чак три пута скупљи од радио уређаја“. Маријана Дујовић примећује још неке компоненте које су поспешиле ову каријеру: сценски израз Ђорђа Марјановића пажљиво је грађен. Будући свестан потребе за унапређивањем, узимао је часове балета, дикције; часове вокалне технике добијао је од врхунских оперских уметника, Аните Мезетове и Станоја Јанковића. Осим у домену радија (и телевизије), ауторка се бави рецепцијом Марјановићевог рада и на основу новинских написа јер су се Југословени „скоро до половине седамдесетих година сигурно највише информисали из штампаних медија“, при чему опажа партикуларне типове

текстова посвећених популарном певачу.

Постављајући питање о томе како је Ђорђе Марјановић стекао милионе обожаваца, Маријана Дујовић (уз дејство медија) сугерише неколико чинилаца: атрактиван, аутентичан сценски наступ (са једнаком страшћу певао је у париској „Олимпији“ и на Хомолу, открива ауторка); такође и драматургију и темељну припрему наступа; пробране програме, репертоар који је непрекидно бивао ажуриран новим насловима. Маријана Дујовић ће се посебно посветити клубовима обожаваца, „ђокистима“, феномену дотад непознатом на тлу Југославије, „обожаваоце је пустио у свој живот“, али се увек трудио и да позитивно утиче на њих, нарочито на младе. „Хладноратовске“ околности су још један фактор успеха Ђорђа Марјановића, сугерише Маријана Дујовић, „само и једино Ђорђе је остварио готово холивудски успех јер је совјетској публици пружао све оно што јој је било ускраћено, а што је њему било дозвољено јер је био Југословен“.

Стил Ђорђа Марјановића ауторка опажа као хетероген, еkleктичан, што је „вероватно још једна тајна његовог успеха“, и у том смислу указује на трансформације, прилагођавања која су се одвијала током читаве каријере (раздваја их по декадама/поглављима – „Педесете и шездесете године“, „Седамдесете“, „Осамдесете“). Уместо закључка, Маријана Дујовић ће указати на утицаје које је Ђорђе Марјановић имао на потоње генерације музичара, најпре у погледу елемената његове музике (након певачевог повлачења те омажа његовом раду (Беби Дол, Слађана Милошевић, Тони Монтано, Милан Делчић Делча, ВИС Јарболи), потом и кроз „реинкарнације музике за игру у стилу шездесетих“, односно, „настављања Ђорђевог традиције из шездесетих“ (група Вампири, ВИС Лимунада, ДиЦеј дуо *Шлајтери Београд*).

Студија је поткрепљена бројним прилозима (листе признања и награда, плоча, солистичких концерата одржаних у Београду – са наведеним репертоаром); илустрацијама (фотографијама, програмима, плакатима, писмима...); одлично је дизајнирана и опремљена. Рафинирано је излагање и привлачан стил ауторке; истраживање је темељно вођено и аргументовано: надахнутом музиколошком интерпретацијом, Маријана Дујовић је осветлила мноштво структурних стваралачких упоришта Ђорђа Марјановића.